

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

VN/16899/2022

kirjaamo.tem@gov.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

**VALTION ERITYISAVUSTUSHAKU KOTOUTUMISEN JOHDANTOJAKSON PILOTOINTIIN
(2022)**

Hakuaika 20.6.–5.9.2022

Hakemus valtionavustuksen erityisavustuksen saamiseksi

Tallenna lomake koneellesi ennen täyttämistä. Tekstiä voi jatkaa erilliselle paperille.

Hakijan tiedot

Hakijan nimi Helsingin kaupunki		Nimilyhenne HKL:n kaupunki
Hakijan kotikunta Helsinki	Yhteyshenkilö Taneli Kuusiholma Ilkka Haahtela	Hakijayhteisön Y-tunnus 0201256-6
Lähiosoite PL1		
Postinumero 00099 Helsingin kaupunki	Postitoimipaikka	
Sähköpostiosoite taneli.kuusiholma@hel.fi ilkka.haahtela@hel.fi		Puhelin +358406124896 +358401259887

Haettava määrä euroina 121 841,92 €	Hakijan pankkitili IBAN FI06 8000 1200 0626 37 DABAFIHH BIC
Hakijan kokemus ja osaaminen <p>Hankkeen toteutuksesta vastaa Helsingin kaupungin kaupunginkanslian elinkeino-osaston työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö. Työvoima- ja maahanmuuttoyksiköllä on pitkäaikaista kokemusta vieraskielisten ja kotoutujien palveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä. Työvoima- ja maahanmuuttoyksikköön sijoittuu Helsingin työllisyyspalvelut, joka osallistuu työllisyyden kuntakokeiluun ja vastaa näin noin 4000 helsinkiläisen kotoutujan kotoutumis- ja työllisyyspalveluiden järjestämisestä.</p> <p>Työvoima- ja maahanmuuttoyksikön lisäksi hankkeen osatoteuttaja on sosiaali- ja terveystoimialan maahanmuuttoyksikkö, jolla on pitkä kokemus vieraskielisten ja kotoutujien palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä. Maahanmuuttoyksikkö palvelee 3000 eri-ikäistä helsinkiläistä kotoutujaa. Työvoima- ja maahanmuuttoyksikön sekä sosiaali- ja terveystoimialan maahanmuuttoyksikön asiakaskunta on osin yhteisiä. Maahanmuuttoyksikön asiakkaisiin kuuluu myös pilotin kohderyhmän asiakkaat.</p> <p>Toteuttajilla on pitkäaikainen kokemus vieraskielisten ja kotoutujien palveluiden kehittämishankkeista liittyen esim. maahanmuuttajanaisten työllistämiseen sekä haavoittuvassa olevien henkilöiden palveluiden kehittämiseen.</p>	
Hankkeen nimi Hyvä alku Helsingissä - työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien johdantojaksopilotti	Hankkeen suunniteltu alkamis- ja päättymisaika 1.11.2022-30.9.2023
Päiväys	Allekirjoitus (<i>allekirjoittajalla tulee olla yhteisön nimenkirjoitusoikeus</i>)
	Nimen selvennys

Hakemukseen vaadittavat liitteet:

Erityisavustus

1. Kululajikohtainen erittely hankkeen kokonaiskustannuksista ja hankkeesta saatavista tuloista. Muut samaa tarkoitusta varten saadut ja haetut avustukset.
2. Selvitys nimenkirjoitusoikeudesta (esim. ote kunnan hallintosäännöstä)

Valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia 688/2001

Hankesuunnitelma

Tarvekuvaus

Helsingin väestönkasvu nojaa vahvasti ulkomaalaistaustaisten muuttoon sekä ulkomailta että muualta Suomesta. Siksi muuttajien onnistunut kotoutuminen mahdollisimman nopeasti ja sujuvasti on kaupungille tärkeää. Vuonna 2020 Helsingissä asui 78 000 ulkomailla syntynyttä ulkomaalaistaustaista henkilöä. Suomeen muuttaneiden työllisyysaste on ollut matalampi ja työttömyysaste puolestaan korkeampi kuin suomalaistaustaisilla henkilöillä. Ero korostuu naisten osalta, joilla Suomeen muuttaneiden työllisyysaste oli vuonna 2020 vain 47 % siinä missä vastaavilla miehillä se oli 55 %. Työikäisistä naisista suuri osa on työvoiman ulkopuolella, ja heistä suuri osa on puolestaan kotona hoitamassa lapsia tai muuten perhettä.

Helsingin kaupunkistrategian ja kotouttamisohjelman (2022-2025) tavoitteena on Suomeen muuttaneiden naisten työllisyyden kasvattaminen. Kaupunki panostaa kielenopetukseen, työnhaun tukeen ja verkostoitumisen mahdollisuuksiin. Erityisesti halutaan huomioida lapsiaan kotona hoitavat vanhemmat, minkä vuoksi yhteistyötä kehitetään ja uusia toimintamalleja luodaan monialaisissa verkostoissa.

Alkuvaiheen maahanmuuttajien kotoutumispalveluita pyritään kehittämään lakiuudistuksin monialaisemmiksi, ja niihin pyritään tavoittamaan entistä suurempi osa alkuvaiheen maahanmuuttajista. Monialaisuuden vahvistamiseksi tulee kehittää uudenlaisia yhteistyötapoja kaupungin eri toimialojen välillä. Työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien tavoittaminen ja alkuvaiheen kotoutumispalveluiden tarjoaminen kotoutumisen johdantojaksolla vaatii uudenlaisten työtapojen kokeilua ja viranomaisten yhteistyötä. Lisäksi asiakaskunnan palvelutarvetta tulisi edelleen selvittää, jotta heille suunnattua palveluvalikoimaa voidaan kehittää asiakaslähtöisesti.

Tavoitteet

Helsingin kaupungin kotoutumisen johdantojakson pilotoinnin tavoitteena on edistää vieraskielisten kaupunkilaisten työllisyyttä ja osallisuutta erityisesti työvoiman ulkopuolisten ja kotona lapsiaan hoitavien vanhempien osalta. Tavoitteena on vaikuttaa maahanmuuttajien yleisesti ja naisten kotoutumiseen sekä työllisyyteen erityisesti kriittisessä maahanmuuton alkuvaiheessa. Lisäksi tavoitteena on kasvattaa asiakkaiden osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa lisäämällä tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä ja palvelujärjestelmästä, kehittämällä kielitaitoa sekä tukemalla sosiaalisten verkostojen rakentumista. Tavoitteena on kehittää työllistymiseen tähtäävä alkuvaiheen palveluiden kokonaisuus, joka tavoittaisi usein kotoutumispalveluiden ulottumattomissa olleen kohderyhmän.

Helsingin kaupungin kotoutumisen johdantojakson pilotoinnin yksityiskohtaisempina tavoitteina on:

1. Kehittää ja käynnistää malli työvoiman ulkopuolella olevien alkuvaiheen maahanmuuttajien, erityisesti kotihoidon tuella olevien vanhempien tavoittamiseksi sekä houkuttelemiseksi kotoutumista edistäviin palveluihin.
2. Kehittää ja käynnistää asiakastyön malli työvoiman ulkopuolella olevien alkuvaiheen maahanmuuttajien osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioimiseksi sekä tarvittaessa kotoutumissuunnitelman laatimiseksi yhteistyössä kaupungin työllisyyspalvelujen sekä sosiaalitoimen maahanmuuttoyksikön kanssa.

3. Kartoittaa kohderyhmälle tarjottavien kotoutumista edistävien palveluiden kokonaisuutta, tunnistaa palvelutarjonnan puutteita sekä kehittää ja käynnistää asiakasohjauksen malli palveluihin.
4. Kehittää työvoiman ulkopuolella olevien alkuvaiheen maahanmuuttajien asiakaspalvelua sekä palvelutarjontaa asiakaslähtöisesti.

Toteutustapa

Kotoutumisen johdantojaksoa pilotoidaan Helsingin kaupungilla kaupungin toimialojen, muiden viranomaisten, palveluntuottajien ja järjestöjen yhteistyönä. Pilotin toteutus jakautuu tavoitteiden mukaisesti neljään toimenpidekokonaisuuteen: asiakkaiden tavoittamiseen (tavoite 1), asiakastyön mallin kehittämiseen ja kokeilemiseen (tavoite 2), palveluiden kartoittamiseen ja tarjoamiseen asiakkaille (tavoite 3) sekä asiakaslähtöisyyden vahvistamiseen (tavoite 4).

Hankeresursseilla tehtävästä työstä sekä kumppanien kanssa tehtävästä yhteistyöstä vastaavat Helsingin kaupunginkanslian työllisyyspalvelut sekä sosiaali- ja terveystoimen maahanmuuttoyksikkö yhteisvastuullisesti. Hanketiimin muodostaa työllisyyspalveluihin sijoitettava osa-aikainen hankekoordinaattori sekä asiakastyötä tekevä kahden työntekijän työpari, joista toinen työntekijä sijoitetaan työllisyyspalveluihin ja toinen maahanmuuttoyksikköön.

Hanketyöntekijöiden sijoittuminen sekä työllisyyspalveluihin että maahanmuuttoyksikköön mahdollistaisi työntekijöiden monipuolisen työllisyyteen ja kotoutumiseen liittyvän osaamisen hyödyntämisen sekä kaupungin työllisyyspalveluihin ja sosiaalityöhön liittyvät valtuudet, kuten mm. mahdollisuuden hyödyntää kotoutujille suunnattua palveluvalikoimaa sekä mahdollisuuden asiakastietojen hallintaan asiakasrekisterien (Apotti, Ura) avulla.

Hanketiimi vastaa hanketyötä tukevan kumppanuusverkoston kokoamisesta, verkoston jäseniksi kutsutaan niin kaupungin toimijoita, muita viranomaistoimijoita sekä järjestöjä.

Asiakkaiden tavoittaminen

Nykylainsäädännön mukaisesti kotoutumispalveluista vastaavat viranomaiset eivät saa tietoonsa työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden, kuten kotihoidon tuella olevien henkilöiden yhteystietoja. Pilotissa henkilöiden tavoittaminen kotoutumista edistäviin palveluihin tapahtuu pääasiassa kohtaamalla heitä siellä missä he asioivat sekä kohderyhmää kohtaavien kumppanien välityksellä.

Johdantojakson pilotoimisessa asiakkaiden tavoittaminen tapahtuu esimerkiksi tiedottamalla mahdollisuudesta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin ja kotoutumista edistäviin palveluihin mm. jalkautuvan työn,

mainoksin tai infotilaisuuksien avulla. Tavoittamista tehdään mm. kaupungin neuvontapalveluiden kautta (Helsinki-info, Neuvotaan-verkosto) sekä selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää Kelan asiakastietoja.

Tavoittamisen onnistumisessa on avainasemassa kaupungin toimialojen, muiden viranomaisten, palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö. Tavoittamisen tueksi perustetaan näiden toimijoiden muodostama työryhmä, jonka tehtävä on kehittää tavoittamisen tapoja ja kokeilla niitä käytännössä. Työryhmän työskentelyyn osallistuvat mm. työllisyyspalvelut, maahanmuuttoyksikkö, työväenopisto, ruotsinkielinen työväenopisto, Stadin osaamiskeskus, Irakin naisten yhdistys ry, African Care ry, Luckan, Monik ry, Familia ry sekä Monika-naiset ry.

Työvoiman ulkopuolella olevat kotoutujat, kuten kotihoidon tukea saavat henkilöt eivät ole veloitettuja osallistumaan palveluihin. Tällöin tiedottamisessa keskeistä on asiakkaalle palveluista koituvan hyödyn sanallistaminen.

Asiakastyön mallin kehittäminen ja kokeileminen

Osana asiakastyön mallin kehittämistä ja kokeilemista kokeillaan työllisyyspalvelujen ja maahanmuuttoyksikön yhteistyönä asiakkaalle toteuttamaa monialaista osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia. Arvioinnissa tuodaan viranomaisten osaaminen yhteen asiakkaan tilanteen ja palvelutarpeen kokonaisvaltaiseksi selvittämiseksi. Arviointia varten kehitettäisiin yhteinen malli, jota hyödynnettäisiin asiakastyössä. Arvioinnissa hyödynnetään tarpeen mukaan myös erilaisia palveluvalikoimaan kuuluvia asiantuntija-arviointeja ja muita kartoituspalveluja. Arvioinnin yhteydessä annetaan asiakkaalle kotoutumista tukevaa ohjausta ja neuvontaa sekä pyritään motivoimaan asiakasta asettamaan työelämäänsä liittyviä tavoitteita.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioimisen jälkeen arvioidaan asiakkaan tarve kotoutumissuunnitelman laatimiselle. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan asiakkaan kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Suunnitelman tarvetta arvioidaan asiakaslähtöisesti huomioiden mm. asiakkaan palvelutarve sekä elämäntilanne. Jos asiakkaalla on tarve kotoutumissuunnitelmalle, ratkaistaisiin minkä viranomaisen kanssa se laadittaisiin. Asiakkaan palvelutarpeesta riippuen vastuuviranomainen voisi olla joko työllisyyspalvelut tai maahanmuuttoyksikkö.

Asiakastyön aikana asiakkaaseen pidetään tarpeen mukaan yhteyttä. Asiakkaan palveluprosessista vastaava työntekijä voi tehdä yhteistyötä muiden viranomaisten, palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa asiakkaan tilanteen edistämiseksi tarpeen mukaan.

Osana asiakastyötä asiakkaalle annetaan neuvontaa ja ohjausta mm. kotoutumista edistävästä toimenpiteistä, palveluista ja työelämästä. Neuvontaa ja ohjausta antavat pilotin asiakastyötä tekevät työntekijät tai mikäli vaaditaan laajempaa asiantuntemusta, asiakas voidaan ohjata esimerkiksi kaupungin muihin neuvontapalveluihin (esim. Helsinki-info, International House Helsinki ja Avoin ovi palveluihin -hanke) Helsinki neuvoo -mallin mukaisesti.

Asiakastyön suunnittelussa huomioidaan lasten kanssa asioivat asiakkaat mm. erilaisin tila-, aika- ja työoteratkaisuin.

Asiakasprosessi pilotin työntekijöiden kanssa päätetään viimeistään pilotin päättyessä. Asiakasprosessin päättyessä arvioidaan asiakkaan tarve jatkopalveluihin ja tehdään tarvittava ohjaus. Mikäli asiakkaan statuksessa tapahtuu pilotin asiakasprosessin aikana muutoksia, esimerkiksi siirtymä työvoiman ulkopuolelta työvoiman piiriin, asiakas ohjataan eteenpäin soveltuvalla vastuuviranomaiselle.

Palveluiden kartoittaminen ja tarjoaminen asiakkaille

Osana johdantopakson pilotointia koostetaan palvelutarjotin työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien ohjauksen tueksi Helsingissä. Palvelutarjottimeen kartoitetaan laajasti erilaisia kohderyhmälle soveltuvia kotoutumista edistäviä palveluita. Palvelutarjottimen pohjalta arvioidaan mahdollisia palvelutarjonnan katveja, joihin voidaan kehittää palveluita yhdessä kumppanien kanssa. Palvelutarjottimen soveltuvinta sijaintia selvitetään, mahdollinen sijainti on työllisyyspalvelujen palvelumanuaali. Palvelutarjonnan katveja selvitetään lisäksi haastatteleamalla toimialojen asiantuntijoita ja muita kohderyhmän kanssa työskennelleitä tahoja.

Johdantopakson pilotoinnissa tarjotaan asiakkaille erilaisia palveluita kuten

- osaamisen tunnistamista,
- koulutus- ja työllistymispolkujen suunnittelua ja jatko-ohjausta,
- tuen tarpeiden laaja-alaista tunnistamista ja palveluihin ohjausta,
- monikielisiä yhteiskuntaorientaatiojaksvoja ja
- järjestötoimintaan tutustumista.

Kotoutumista edistävien palveluiden järjestäminen tapahtuu työllisyyspalveluissa, maahanmuuttoyksikössä, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ja muissa oppilaitoksissa, palveluntuottajilla sekä järjestöissä. Kohderyhmälle hyvin soveltuvia palveluita ovat erilaiset sivutoimiset sekä lastenhoidolla tuetut palvelut kuten KOTIVA-kurssit, Vanhemmat mukaan -malli, Kotoklubi Kaneli sekä järjestöjen palvelut. Asiakkaille esitellään yhtäläisesti suomen- ja ruotsinkieliseen kotoutumiseen tähtäviä palveluja.

Asiakslähtöisyyden vahvistaminen

Kotoutumispalveluiden onnistunut järjestäminen ja kehittäminen uusille kohderyhmille vaatii hyvää ymmärrystä asiakastarpeesta. Asiakkaiden tavoittamisesta, asiakastyön järjestämisestä sekä hyödynnettävistä palveluista kerätään systemaattisesti laadullista ja määrällistä palautetta ja palveluita kehitetään asiakkaiden kanssa edelleen. Uusien asiakasryhmien elämäntilanteen tiedostaminen sekä asiakkailta esille tulevien arjen haasteiden tunnistaminen ja vastaaminen on tärkeää asiakslähtöisessä työtöteessä.

Asiakslähtöisyyden varmistamisessa hyödynnetään Helsingin kaupungilla keväällä 2022 käynnistynyttä maahanmuuttoyksikön ja työllisyyspalveluiden yhteisen muutoslaboratorio -hankkeen tuloksia. Muutoslaboratorio – hankkeessa organisaatioiden työntekijät ja asiakkaat syventävät dialogisen menetelmän avulla yhteistä ymmärrystä kotivanhempien, ikääntyneiden ja nuorten palvelutarpeesta ja viranomaisten tarjoamista palveluista.

Muut keskeiset yhteistyökumppanit

Hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä Helsingin kaupungin eri toimijoiden kanssa (mm. työväenopisto, Stadin osaamiskeskus, perusopetus, varhaiskasvatus, leikkipuistotoiminta, Helsinki-info, Avoin ovi palveluihin -hanke), pääkaupunkiseudun kuntien (Espoo, Vantaa), viranomaisten (mm. Kela, Uudenmaan ELY-keskus) sekä järjestöjen (mm. Irakin naisten yhdistys ry, African Care ry, Luckan, Monik ry, Familia ry, Monika-naiset ry) kanssa.

Yhteistyötä hankkeessa tehdään palveluiden kehittämisen ja kokeilemisen, vertaisoppimisen, verkostotyön, asiakasohjauksen ja palvelutuotannon tiimoilta. Yhteistyöverkostoa laajennetaan hankkeen aikana tunnistettujen avaintoimijoiden kanssa kehittämis- ja asiakastyön tarpeiden mukaan.

Helsinki, Espoo ja Vantaa tekevät pilotissa tiivistä ja säännöllistä kehittämis-yhteistyötä. Jo hankkeiden valmisteluvaiheissa keskeisiksi yhteisiksi kehittämis- ja vertaisoppimisen kohteiksi on tunnistettu asiakkaiden tavoittaminen ja palveluihin kytkeytyvät lastenhoitojärjestelyt. Keskeisenä yhteisenä yhteistyökumppanina on Kela, jonka kanssa neuvotellaan mm. mahdollisuudesta kotihoidontuella olevien kotoutujien tavoittamiseksi jo ennen uuden kotoutumislain mahdollistamaa rakenteellista ratkaisua. Olennaisessa roolissa tavoittamisessa ovat myös kaupunkien erilaiset verkostot. Kehittämis-yhteistyössä jaetaan tietoa ja kokemuksia verkosto- ja järjestöyhteistyön toimivista käytännöistä kohderyhmän tavoittamisessa.

Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat tunnistanee lastenhoidon järjestämisen todennäköiseksi volyympipalveluiden pullonkaulaksi. Uuden kotoutumislain perusteluissa lastenhoidon järjestäminen ja sen kustannukset kunnille jätettiin suhteellisen vähän huomiolle. Pääkaupunkiseudun kunnat tekevät yhteistyötä sen varmistamiseksi, että kotona lapsiaan hoitavien kotoutujien palveluja voitaisiin jatkossa tukea laadukkailla ja kustannustehokkailla

lastenhoitoratkaisuilla. Osana tätä yhteistyötä on myös vaikuttamistyö ja edunvalvonta ministeriöiden suuntaan. Kaupungin kehittävät yhteistyössä lastenhoitojärjestelyjä ja tutustuvat toistensa hyviin käytäntöihin.

Pääkaupunkiseudun kunnat tekevät yhteistyötä keskenään ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällön, toteutustapojen ja asiakasohjauksen käytäntöjen kehittämiseksi. Samassa yhteydessä huomiota kiinnitetään kotoutumispalveluiden hankintojen toteutukseen 1.1.2025 lähtien.

Kohderyhmä

Hankkeen kohderyhmä on työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat, joihin voidaan soveltaa lakia kotoutumisen edistämisestä. Erityisesti hankkeessa pyritään tavoittamaan alipalveltuna ryhmänä kotona lapsiaan hoitavia vanhempia, jotka saavat kotihoidon tukea.

Toissijaisesti kohderyhmänä ovat kotoutumispalveluita tarjoavat ja tuottavat viranomaiset, joiden osaamista työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien palvelemisesta ja ymmärrystä kotona lapsiaan hoitavien vanhempien palvelutarpeesta syvennetään.

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden määrä (arvio)

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden määrän tarkka arviointi on vaikeaa. Työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien tavoittaminen kotoutumispalveluiden piiriin on palvelujärjestelmää pitkään haastanut kysymys. Monet työvoiman ulkopuolella olevista asiakkaista, kuten kotivanhemmat, ovat ajankäytöltään sidottuja eikä viranomaisilla ole tarkkaa käsitystä heidän motivaatiostaan ja mahdollisuuksistaan osallistua aktiivisesti kotoutumista edistäviin toimiin.

Kelan tilastojen mukaan Helsingissä on vuosina 2017-2021 ollut keskimäärin 353 kotihoidon tukea saavaa vieraskielistä henkilöä, joiden muuttopäivä tai vakuuttamisen alkamispäivä on alle 3 vuotta etuuden maksupäivästä. Henkilöitä, joiden muuttopäivä tai vakuuttamisen alkamispäivä on alle 5 vuotta etuuden maksupäivästä, on ollut keskimäärin 703. Työvoiman ulkopuolella olevien muiden ryhmien, kuten opiskelijoiden, eläkeläisten tai työkyvyttömiä määrää ei voida arvioida käytettävissä olevin tiedoin.

Hankkeeseen tavoitetuista henkilöistä tehdään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvio 100:lle asiakkaalle. Kotoutumislain kokonaisuudistuksessa on kaavailtu motivoitavan mm. kotihoidon tuella olevia vanhempia kotoutumissuunnitelman enimmäiskeston pidentämisellä palveluihin osallistumisen ajalta. Pilotissa tätä lainsäädännön suoma mahdollisuutta ei ole, jolloin kotoutumissuunnitelman laatimista tulee harkita asiakkaan kokonaisedun mukaisesti.

Hankkeen kohderyhmän osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin Asiakkailta kerätään hankkeen palveluista systemaattisesti laadullista ja määrällistä palautetta ja palveluita kehitetään asiakkaiden kanssa edelleen. Palautetta kerätään omakielisesti mahdollisuuksien mukaan. Palautetta voidaan kerätä erilaisin keinoin, kuten anonyymeilla asiakaspalautekyselyillä, henkilökohtaisilla haastatteluilla sekä ryhmähaastatteluina.

Aikataulu

Hankkeen kesto on 1.11.2022-30.9.2023.

Hankkeen eteneminen hankekaudella:

Hanketiimi aloittaa työskentelyn hankekauden alussa. Rekrytoinnit käynnistetään rahoituspäätöksen tultua.

Hanketiimi valmistelee asiakkaiden tavoittamista laatimalla viestintäsuunnitelman sekä kutsumalla kokoon kohderyhmän kanssa työskenteleviä sekä kohderyhmää tuntevia verkostokumppaneita.

Hanketiimi suunnittelee asiakastyön mallin ml. yhteinen alkukartoituksen malli, työparin työnjako ja toimintatavat, materiaalipankin kerääminen asiakkaan informoimisen tueksi.

Hanketiimi käynnistää asiakkaille soveltuvien palveluiden kartoittamisen ja palvelutarjottimen laatimisen palvelumanuaaliin.

Asiakkaiden tavoittaminen ja asiakastyö käynnistetään. Asiakkaita kartoitetaan, laaditaan kotoutumissuunnitelmia, neuvotaan ja ohjataan palveluihin. Asiakkaisiin ja palveluntuottajiin pidetään yhteyttä.

Asiakkailta kerätään palautetta ja kehitetään tavoittamista, asiakastyötä sekä palvelutarjontaa sen pohjalta.

Tavoittamisen ja asiakastyön malli kuvataan. Palvelutarjontaa kehitetään asiakastarpeen mukaan.

Toiminnan tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tulokset:

Helsingin kaupungille on muodostunut työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien tavoittamisen malli ja yhteistyöverkosto, erityisesti kotivanhempien osalta. Helsingin kaupungille on syntynyt työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien asiakastyön malli ja sille on päätetty vastuutaho. Asiakkaiden palvelutarvetta on kartoitettu, heitä on neuvottu, laadittu kotoutumissuunnitelmia sekä ohjattu johdantojakson palveluihin. Monialaisen asiakastyön mallia hyödynnetään soveltuvilla asiakkaille. Työvoiman ulkopuolella olevien asiakkaiden palvelut on kerätty palvelutarjottimeksi viranomais- ja asiakaskäyttöön. Palvelutarjonnan puutteet on tunnistettu ja käynnistetty kehittämistyö täydentävien palveluiden käynnistämiseksi.

Hankkeen vaikutukset:

Helsinkiäisten kotoutujien palveluihin tavoittaminen on laajentunut. Kotoutujien työllisyysaste on kohonnut ja osallisuus on kasvanut, suomalaisen yhteiskunnan, työelämän ja palvelujärjestelmän tuntemus, suomen tai ruotsin kielen taito sekä sosiaalisten verkostot ovat lisääntyneet. Kotoutujien palveluvalikoima on edelleen kehittynyt työvoiman ulkopuolella olevien asiakkaiden tarpeisiin. Kotoutumispalveluiden järjestämisen rakenteet ja toimintatavat kaupungilla ovat valmistautuneet kotoutumislain kokonaisuudistuksen mukaiseen toimintaan.

Seuranta ja arviointi

Hanketiimi laatii hankkeen aluksi seurannasta ja arvioinnista arviointisuunnitelman, joka hyväksytään ohjausryhmässä.

Hankkeessa tehdään laajempaa seurantaa vaadittujen asiakkaiden taustatietojen ja määrien lisäksi. Määrällistä seurantaa tehdään hankkeen omalla seurantajärjestelmällä. Seurannassa huomioidaan mm.

- palvelutarpeen arvioinnista kieltäytyneiden henkilöiden määrä, taustatiedot sekä mahdolliset syyt kieltäytymiselle,
- mitä kautta hankkeeseen osallistunut henkilö tavoitettiin,
- hankkeeseen osallistuneiden mahdolliset muutokset työmarkkina-asemassa hankkeen aikana.

Seurantaa tehdään myös laadullisten mittareiden avulla. Hankkeen palveluista kieltäytyneiden sekä osallistuneiden asiakkaiden kokemuksia palvelun hyödyistä, haasteista sekä laadusta seurataan mm. kyselyn avulla. Lisäksi hankkeen seurannassa ja arvioinnissa käytetään myös Helsingin kaupungin ohjelma- ja projektimallin mukaisia työkaluja.

Hankkeen seurantatietoa koostetaan ja esitellään hankkeen ohjausryhmässä sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa säännöllisesti toimenpiteiden kehittämiseksi.

Tulosten hyödyntäminen

Hankkeella kehitetään työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien henkilöasiakaspalvelua, palvelutarjontaa ja kasvatetaan ymmärrystä asiakaskunnan tarpeista. Hankkeen toteutuksessa ovat mukana keskeiset kotoutumispalveluita tuottavat viranomaiset Helsingissä.

Hankkeen toimeenpanoon osallistuu eri toimialojen (kaupunginkanslia, sosiaali- ja terveystoimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala) organisaatioiden henkilöstöä laajalti sekä sen kokemukset ja opit dokumentoidaan palvelumallin kuvaukseen. Hankkeen toimeenpanon osana kootaan kaupungin laajuinen viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöverkosto, jonka vakiinnuttamista selvitetään.

Hankkeella valmistaudutaan kotoutuslain kokonaisuudistukseen niin, että vuoden 2025 uudistukseen mentäessä Helsingin kaupungilla on mm. hankkeen tuotosten myötä valmis palvelumalli, yhteistyökäytännöt sekä palvelutarjotin kohderyhmän palvelemiseksi.

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin hakukohtaisiin myöntöperusteisiin?

a) Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan selonteossa kuvattua johdantojaksoa ja siihen sisältyviä, valmisteilla olevassa kotoutuslaissa säädettäväksi esitettyjä palveluita.

Johdantojaksopilotissa tavoitteena on tarjota alkuvaiheen kotoutumispalveluita selonteon johdantojakson kuvauksen mukaisesti, jonka lisäksi asiakkaita on mahdollista ohjata asiakastarpeen mukaisesti Helsingin työllisyyspalvelujen ja maahanmuuttoyksikön käytössä oleviin muihin kotoutumista tukeviin palveluihin sekä kaupungin tuottamiin muihin palveluihin.

Helsingin kaupungilla on pitkä kokemus kotona lapsiaan hoitavien vanhempien palveluiden kehittamisestä ja tarjoamisesta. Kaupungin palveluvalikoimaan kuuluvat mm. Kotiva-kielikurssit, Kotoklubi-Kanelin matalan kynnyksen palvelut sekä uutena vaihtoehtona Vanhemmat mukaan –mallin mukaista palvelua kouluikäisten lasten vanhemmille.

Helsingin kaupungilla on pitkä kokemus järjestöjen kanssa tehtävästä kotoutumista edistävästä yhteistyöstä. Järjestöjen palveluihin ohjaamisessa hyödynnetään johdantojaksopilotin yhteistyöverkostoon jo kutsuttujen kuuden järjestön palvelujen lisäksi myös kotoutusentukena.fi-verkkopalvelussa listattavaa järjestöjen matalan kynnyksen toimintaa.

Hankkeen tavoitteena on palveluiden tarjoamisen lisäksi kehittää palveluvalikoimaa sekä lisätä kaupungin ymmärrystä asiakastarpeesta.

b) Hankkeen tavoitteena on käynnistää kunnassa rakenteiden, palveluiden ja toimintatapojen valmistelu tavoitteena kehittää työvoiman ulkopuolisten ryhmien tavoittamista, ohjaamista ja osallistumista johdantojakson palveluihin. Hankkeessa kehitettävä toiminta vahvistaa maahanmuuttajien kotoutumis- ja työllistymispolkuja maahantulon alkuvaiheesta alkaen.

Yhtenä hankkeen neljästä tavoitteesta on kehittää ja käynnistää malli työvoiman ulkopuolella olevien alkuvaiheen maahanmuuttajien, erityisesti kotihoidon tuella olevien vanhempien tavoittamiseksi sekä houkuttelemiseksi kotoutumista edistäviin palveluihin. Tätä varten kehitetään erilaisia tavoittamisen ja tiedottamisen keinoja yhteistyössä eri kaupungin toimijoiden, muiden viranomaisten sekä järjestöjen kanssa. Osana työtä kasvatetaan kaupungin ymmärrystä tavoitettavan asiakaskunnan tarpeista ja olemassa olevien palveluiden puutteista kehittämistyön tueksi.

Kaupunki tuottaa useita erilaisia alkuvaiheen maahanmuuttajia tavoittavia palveluita (mm. International House Helsinki). Näiden palveluiden välityksellä voidaan tavoittaa vasta maahan muuttaneita pilotoitavan johdantojakson

piiriin työvoiman ulkopuolella olevan asiakaskunnan osalta. Johdantojaksopilotissa kokeiltava asiakastyön malli mahdollistaa palvelevan henkilöstön laajan osaamisen kotoutumisen eri ulottuvuuksista sekä suoran pääsyn mm. työllisyyspalveluiden piiriin asiakkaiden tarpeen mukaan.

Hankkeen tuotoksia asiakkaiden tavoittamiseen, asiakastyöhön sekä palvelutarjontaan liittyen hyödynnetään kaupungin kotoutumispalveluiden suunnittelussa uuteen kotoutumislakiin valmistautuessa.

c) Johdantojaksoa kehitetään ja toteutetaan monialaisessa ja -toimijaisissa verkostossa (ml. työllisyyspalvelut, kasvatus- ja koulutuspalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut, matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut) tavalla, joka tukee johdantojakson palveluiden monialaista toteutusta ja edistää tarvelähtöisiä siirtymiä johdantojaksolta muihin palveluihin (mm. sosiaali- ja terveyspalvelut, työllisyyspalvelut, varhaiskasvatus, koulutus), järjestöjen toimintaan ja työelämään.

Johdantojaksopilotin hanketiimi koostuu Helsingin työllisyyspalveluihin ja sosiaalitoimen maahanmuuttoyksikköön sijoitetusta henkilöstöstä. Tämän lisäksi hankkeen kehittämistyössä ja toimeenpanossa tukee eri toimialojen ja yksiköiden edustajista koostettu verkosto (mm. työllisyyspalvelut, maahanmuuttoyksikkö, varhaiskasvatus, perusopetus, työväenopisto, ruotsinkielinen työväenopisto, Stadin osaamiskeskus, Helsinki-info) sekä hanketta ohjaava ohjausryhmä.

Hankkeen rakenne mahdollistaa laajan osaamisen ja toimeenpanokyvyn kotoutujien ja kaupunkilaisten palvelujärjestelmästä ja heidän ohjaamisestaan niihin. Hankkeen yhteistyöverkosta ja toimeenpanoa kehitetään asiakastarpeesta syntyvän kuvan tarkentuessa niin, että se vastaa asiakkaiden tarvetta.

d) Hankkeessa kehitetään tehokkaita ja asiakastarpeisiin vastaavia palvelun toteuttamisen muotoja edistämään mm. asiakkaiden tavoittamista ja ohjausta hyödyntäen palvelun tarjoamisessa monikielisyttä, verkostoyhteistyötä ja monikanavai-suutta sekä tarvelähtöistä kuntarajat ylittävää yhteistyötä mm. kokeilemalla ja mallintamalla johdantojakson elementtien yhteistä toteuttamista ja asiakasohjausta mahdollisiin yhteisiin palveluihin (esimerkiksi monikielinen yhteiskuntaorientaatio). Palveluiden kehittämisessä, suunnittelussa ja arvioimisessa hyödynnetään asiakkaita osallistavia menetelmiä.

Hankkeen tavoitteet 1 ja 2 tähtäävät asiakkaiden tavoittamisen sekä asiakastyön mallin kehittämiseen ja käynnistämiseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään laajaa yhteistyötä niin kaupungin sisällä (kaupunginkanslia, sosiaali- ja terveystoimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala) kuin kaupungin ulkopuolella viranomaisten (Kela, Uudenmaan ELY-keskus) sekä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Espoon ja Vantaan kaupunkien pilottihankkeiden kanssa tehdään yhteistyötä kappaleessa ” Muut keskeiset yhteistyökumppanit” kuvatulla tavalla. Asiakkaiden osallistaminen palveluiden kehittämiseen, suunnitteluun ja arviointiin on hankkeen tavoite 4. Asiakastarpeen ymmärrys ja palveluiden soveltuminen heidän tarpeisiinsa on keskeistä hanketoimien onnistumisen kannalta.

e) Hanketoteuttaja sitoutuu hankkeen jälkeiseen tiedotustyöhön, missä hyviä toimin-tatapoja voidaan juurruttaa valtakunnallisesti.

Helsingin kaupunki sitoutuu hankkeen jälkeiseen tiedotustyöhön. Hankkeen kokemuksia sekä hyviä käytäntöjä voidaan hyödyntää myös muissa kunnissa kohderyhmän palvelun kehittämiseksi.

f) Hankkeella on selkeä ja kustannustehokas toteutussuunnitelma.

Hankkeen toteutussuunnitelma on selkeä ja kustannustehokas. Siitä käyvät ilmi suunnitellut toimenpiteet, niiden aikataulu sekä kustannusarvio. Hankkeen henkilöstömitoitus ja ulkopuolisten palveluiden hankinnat on suunniteltu niin, että hankkeelle suunnitellut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Hankkeen henkilöstömenoissa on huomioitu toimialoilla työskentelevien henkilöiden palkkojen yhtenäisyys. Hankkeen muissa kuluissa huomioidaan asiakastyön vaatima tulkkipalvelun tarve sekä rahoittajan vaatima tilintarkastus.

g) Hankesuunnitelmassa määritellään kunkin osallistuvan tahon osavastuu hankkeessa sekä tulosten soveltamisessa ja juurruttamisessa.

Työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö vastaa hankkeen koordinaatiosta, hallinnoinnista sekä vastaa kehittämistyön sekä asiakastyön etenemisestä. Työvoima- ja maahanmuuttoyksikköön on tätä tarkoitusta varten sijoitettu hankekoordinaattori. Työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö yhteistyössä Sosiaali- ja terveystoimialan maahanmuuttoyksikön kanssa vastaa hankkeessa tehtävästä tavoittamis- ja asiakastyöstä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee hanketiimin kanssa kehittämissyhteistyötä sekä tuottaa kohderyhmälle soveltuvia palveluita (mm. KOTIVA, Kotoklubi Kaneli, Vanhemmat mukaan). Työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö, sosiaali- ja terveystoimialan maahanmuuttoyksikkö sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialat yhdessä vastaavat hankkeessa kehitettyjen toimintamallien ja verkostojen jatkuvuudesta hankkeen päätyttyä kaupungin päätösten mukaisesti.

h) Hankesuunnitelmassa esitetään, miten toteuttajat seuraavat ja arvioivat hankkeen toimintaa ja sen vaikutuksia koko toteutuksen ajan ja millaisia kriteereitä tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa käytetään.

Hankesuunnitelman kohdassa "seuranta ja arviointi" on kuvattu hankkeen toiminnan seuraamisen tavat ja arvioinnin kriteerit. Hankekauden alussa kirjataan hankkeen arviointisuunnitelma ja siihen keskeiset työkalut ja mittarit tavoitteiden seurantaan. Hankkeelle laadittava mittaristo toimii käytännön välineenä tulosten seurantaan. Arviointisuunnitelman laatimisesta vastaa hankekoordinaattori yhteistyössä hanketiimin kanssa. Arviointisuunnitelma hyväksytään hankkeen ohjausryhmällä.

i) Hankehakemuksessa on nimetty hankkeen hallinnoinnista, seurannasta ja koordinoituvuudesta vastuussa oleva taho.

Hankkeen hallinnoinnista, seurannasta ja koordinoituvuudesta vastaa kaupunginkanslian työllisyyspalvelut. Tehtäviin on varattu hanketiimiin kuuluvan hankekoordinaattorin työpanos. Työn tukena on hankkeeseen nimettävä ohjausryhmä, joka koostuu kaupungin toimialojen ja yksiköiden edustajista.

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin, valtionavustuslain mukaisiin yleisiin edellytyksiin?

a) Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.

Hankkeessa edistetään yhteiskunnallisesti hyviä ja hyväksyttäviä arvoja. Käytettävät toimenpiteet tehdään laillisesti ja eettisiä periaatteita noudattaen. Hanketoiminta edistää maahanmuuttajien kotoutumista palveluiden tarjoamisen ja tuottamisen sekä rakenteiden kehittämisen kautta. Hankkeen monialainen rakenne edistää työvoiman ulkopuolella olevien kotoutujien palveluiden kehittämistä ja sitä kautta kotoutujien yhdenvertaisuutta.

b) Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.

Hankkeessa pilotoitava kotoutumisen johdantojakso työvoiman ulkopuolisille asiakkaille laajentaa aktiivisten kotouttamistoimien kohderyhmänä olevaa kotoutujien määrää. Palveluiden tarjoaminen edistää heidän kotoutumistaan ja työkykyisten henkilöiden osalta työllistymistään pitkällä aikavälillä. Hanketoiminnot tukee johdantojakson järjestämisen edellytyksiä tulevaisuudessa Helsingin kaupungilla ja muualla maassa.

c) Avustuksen myöntäminen on tarpeellista huomioon ottaen hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.

Hankkeessa kehitettävä työvoiman ulkopuolisten kotoutujien tavoittamisen ja asiakastyön malli koskettaa sellaista asiakaskohderyhmää, jolla on selkeä tarve kotoutumispalveluille, mutta joille ei rahoiteta palveluita nykytilanteen mukaisesti. Palveluiden kehittäminen ja tarjoaminen edellyttää erillistä rahoitusta. Haettavan avustuksen määrä on perusteltu ottaen huomioon hankkeessa toteutettavat toimenpiteet.

d) Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Hankkeessa kehitettävät kotoutumispalvelut toteutetaan julkisen sektorin toimesta. Markkinoilla ei ole kehitettävään palveluun rinnastettavaa toimintaa. Hankkeen tulokset ovat vapaasti käytettävissä. Hankkeessa mahdollisesti tehtävät hankinnat tehdään lainsäädännön ja hyvän hankintatavan mukaisesti.

Muuta

Talousarvio**Hankkeen kustannusarvio**

Kustannuslaji	2022–2023/€
Henkilöstökulut	Hankekoordinaattori työllisyyspalvelut (40 %, 11 kk) 24 370,48 €

	Hanketyöntekijä työllisyyspalvelut (100 %, 11 kk) 54 469,90 € Hanketyöntekijä maahanmuuttoyksikkö (100 %, 11 kk) 57 674,02 €
Toimitilakulut	
Ulkopuoliset palvelut	Tilintarkastus 4 000 € Tilintarkastuksen asiakirjat 1 000 € Tulkkaukustannukset (150 h) 10 788 €
Muut kulut	
Yleiskustannus	
Yhteensä	152 302,40 €

Rahoitussuunnitelma

	2022–2023/€
Ministeriöltä haettava avustus	121 841,92 €
Oma rahoitus	30 460,48 €
Muu julkinen rahoitus	
Yksityinen rahoitus	
Muu rahoitus	
Yhteensä	152 302,40 €
<i>Haetun avustuksen osuus prosentteina</i>	80 %